

Styresak 45-2011   Forslag til Forskrift om fredning av Statens kulturhistoriske eiendommer kapittel 2, høringsuttalelse

Formål/sammendrag

Uttalelse til den generelle delen av Forskrift om fredning av statens kulturhistoriske eiendommer (kapittel 1) ble gitt administrativt, jf. brev av 21. februar 2011 til Riksantikvaren (RA). Det ble ikke gitt noen høringsuttalelse fra andre helseforetak i Helse Nord til kapittel 1.

I høringsuttalelsen fra Helse Nord RHF ble det blant annet pekt på at eiers ansvar bør komme klarere frem i forskriften. Begrep og formuleringer bør sees på, slik at meningen blir klarere for leser, og at forskriften er klar på at denne omhandler kun fredete byggverk og anlegg.

Ved brev av 17. mars 2011 mottas høring på kapittel 2 Eiendommer i Helse- og omsorgsdepartementets landsverneplan. Høringsfristen er 12. mai 2011.

Helse Nord RHF ber om at vernet for SANKS Karasjok reduseres fra verneklasse 1 til verneklasse 2, fordi det er foretatt vesentlige endringer, siden Landsverneplanen Helse foreslo bygget fredet. Videre ber Helse Nord RHF om at det blir tatt til følge at interiøret i bygg 7 ved Åsgård er vesentlig endret fra opprinnelig, slik at interiørfredning frafaller i forskriften. Til sist opplyses det om at Helse Nord planlegger bygging av nytt sykehus i Kirkenes, slik at vernede bygg her kan bli solgt i forbindelse med realisering av nybygg.

I protokoll fra foretaksmøte, den 25. januar 2010 ba foretaksmøtet om at arbeidet med forvaltningsplaner skulle slutføres med sikte på utgangen av 2011. I utkast til forskrift om fredning av statens kulturhistoriske eiendommer § 2-2 Frist for forvaltningsplan har RA foreslått at planene skal være utarbeidet innen år 2013. Helse Nord har ingen helseforetak med omfattende fredning av bygningsmasse som tilsier at arbeidet med forvaltningsplaner strekker seg ut over 2011.

Bakgrunn/fakta

Høringsbrevet fra Riksantikvaren (RA) gir bakgrunn for fredningssaken for de anlegg som i Landsverneplan Helse er vurdert i verneklasse 1 (vurdert for fredning) samt hvilke følger fredningen medfører. Høringsbrevet er delt i seks kapitler:

1. Innledning
2. Bakgrunn
3. Forskrift om fredning av statens kulturhistoriske eiendommer
4. Prosess og tidlig saksgang
5. Annen relevant informasjon
6. Høringsfrist og videre saksgang

Høringen og forslag til fredningsforskriften kapittel 2 med vedlegg er tilgjengelig på Riksantikvarens hjemmesider:

http://www.riksantikvaren.no/Norsk/Aktuelt/Horinger_og_kunngjoringer/

En landsverneplan består av to hoveddeler:

- En tematisk gjennomgang av sektorens historie
- Katalog med utvalg av bygg og anlegg i verneklasse 1 og verneklasse 2

Landverneplan Helse (LVP Helse) ble behandlet av styret i Helse Nord RHF i styremøte, den 14. mai 2008, jf. *styresak 51-2008 Forslag til landsverneplan for spesialisthelsetjenesten – høringsuttalelse*. Helse- og omsorgsdepartementet oversendte RA forslaget til landsverneplan for helsesektoren ved brev av 8. mars 2010. RA forutsetter at eventuell ny uttalelse avgrenses til punkter, der forskriften avviker fra Landsverneplan Helse eller der forhold av vesentlig betydning måtte ha oppstått siden forrige uttalelse ble avgitt.

Omfang av fredningen i Helse Nord

Forskriftens kapittel 2 Fredede eiendommer i Helse- og omsorgsdepartementets landsverneplan har i § 2.1 *Omfang* listet opp følgende eiendommer i Helse Nord:

Navn	Gnr/bnr/fnr	Kommune
Nordlandssykehuset Rønvik	38/659, 38/697, 38/286, 38/287	Bodø
- endret gnr/bnr 1)	38/659, 38/697, 38/3, 38/287	Bodø
Helgelandssykehuset Sandnessjøen	37/1072	Alstahaug
Universitetssykehuset Nord-Norge Åsgård	118/1561	Tromsø
DPS Midt-Finnmark SANKS Karasjok	9/43	Karasjok
Helse Finnmark Kirkenes	27/9/16, 27/9	Sør-Varanger

1) Gnr/bnr for de vernede objekter er kontrollert med Bodø kommune og kommunen forsikrer at de endrete gnr/bnr er korrekte.

I vedlegg til forskriften gis en nærmere beskrivelse av den enkelte bygningen og anlegg. For Nordlandssykehuset Rønvik (vedlegg nr 42) må både gnr/bnr og GAB¹-nummer kontrolleres.

I § 2.2 *Frist for forvaltningsplan* foreslås i forskriften at forvaltningsplanene skal være utarbeidet innen år 2013.

Forhold av vesentlig betydning

I 2007 arbeidet Helse Finnmark HF med opprusting/modernisering av den eldste bygning ved SANKS Karasjok og planene for et nytt bygg (ungdomsavdeling). Planløsning for det eldste bygget ble utarbeidet i samråd med RA i møte med arkitekt og etter felles befarings, jf. blant annet brev av 25. juni 2007 fra RA til Helse Finnmark – Driftsavdeling.

---

¹ GAB = Grunneiendom-, Adresse og Bygningsregister

Helse Nord RHF ber om at vernet av eldste bygning reduseres fra verneklasse 1 (fredning) til verneklasse 2 (bevaring). Selv om arkitekt og RA har søkt om å opprettholde både karakter og miljøvirkning i bygget, er endringene slik at verneklasse bør reduseres.

Bildene under viser at bygget har endret karakter og det er en vesentlig inngripen i det opprinnelige vernede objekt. Hovedinngangen er helt ny, rømningsvei er ny, farge på bygget er endret, detaljer er skiftet, og vinduene er i en slik forfatning at dette kan ikke SANKS Karasjok videreføre. Foruten utfordringene med svært kalde vintre er det store problemer med temperaturen i lokalene på sommeren. SANKS Karasjok har allerede uttrykt ønske om å få montert utvendig skjerming for solvarmen som er til stor plage våren og sommeren for ansatte som har kontorer mot syd.

Forslag til fredet bygg (2007)

Dagens bygg (2011)

Under departementets høring av Landsverneplan Helse ble det ved en inkurie ikke pekt på situasjonen ved bygg 7 ved Universitetssykehuset Nord-Norge Åsgård. I dette bygget er det foreslått fredning av både eksteriør og interiør. Helse Nord RHF ber RA ta til følge at interiøret ikke var i 2007/2008 eller er i 2011 i en slik forfatning at dette gir et helhetlig inntrykk for å oppnå formålet med fredningen. Bygningsdetaljer, overflater, materialbruk, fast inventar, rominndeling osv. har vært under betydelig endring, blant annet fordi bygg 7 har vært leid ut.

Bygg 7 er det dårligst vedlikeholdte bygget på Åsgård-området. En omfattende renovering av dette bygget er påkrevet for å stanse ytterligere forfall. Det foreligger allerede byggeplaner og skisseprosjekt for to sengeposter og ambulansetjeneste. Renoveringen er omfattende, med en foreløpig kostnadsramme på 87,5 mill. kroner, for å skape mer/bedre

- verdige forhold for pasienter
- hensiktsmessige lokaler og planløsning
- tidsmessige behandlingsrommer
- effektiv og fleksibel drift
- fysisk arbeidsmiljø
- sikkerhet/brannsikring/tilgjengelighet.

Helse Nord RHF vurderer ikke interiøret fredningsverdig sett i forhold til fremtidig bruk av bygget. Et interiørvern som kan omfatte opprinnelige planløsninger og fast inventar, vil legge store begrensninger i renoveringen av bygget til moderne og tidsmessige lokaler for pasienter. I uheldigste fall kan konsekvensen være at lokaler til pasientbehandling må etableres i nybygg.

Det anbefales at interiørvernet for bygg 7 ved UNN Åsgård tas ut av forskriftsfredningen.

I protokollen fra føretaksmøtet for RHF for 2010, pkt. 6.2. som omhandler Landsverneplan for helsesektoren – kulturhistoriske eiendommer, er det fastsatt at helseforetakene innen utgangen av 2011 skal ha slutført arbeidet med forvaltningsplaner knyttet opp mot Landsverneplanen. I dette arbeidet er det etablert en interregional RHF-gruppe og en regional gruppe i Helse Nord med kontaktpersoner i helseforetak som har verneobjekt.

I utkastet til forskrift § 2.2 sies at forvaltningsplanene skal være utarbeidet innen år 2013.

Forskjellen i arbeidsoppgaver med forvaltningsplanene er vidt forskjellig. Noen helseforetak har kun ett bygg, mens helseforetak med størst omfang i fredningsforslaget omfattes av hundre bygg. Arbeidsmengden kan således variere fra noen ukeverk til flere årsverk. Helse Nord har ingen spesielle utfordringer med stort bygningsvolum som tilsier at det vil være behov for å søke dispensasjon hos departementet i arbeidet med forvaltningsplaner.

Utfordringen med forvaltningsplanene ligger mer på RA som må sikre at disse kan godkjennes og følges opp innen rimelig tid. Endringene i bygninger og anlegg ved helseinstitusjoner skjer både ofte og raskt. En betydelig forsinket behandling og godkjenning av forvaltningsplanene kan bli til ulempe i pasientlogistikken ved institusjoner. Det arbeides i den interregionale RHF-gruppen LVP Helse sammen med RA med å finne hensiktsmessige saksbehandlingsrutiner og rutiner for oppfølging av forvaltningsplanarbeidet.

Vurdering

De regionale helseforetakene følger opp eiers krav om å utvikle den kulturminnefaglige kompetansen i spesialisthelsetjenesten. Nettverk for hele landet er etablert, og det holdes landssamlinger hvor RHF-ene koordinerer strategien i å bygge opp fagkompetanse og samtidig gjennomføre pålagte oppgaver med forvaltningsplaner.

Eier av bygg og anlegg (dvs. helseforetakene) har forvaltningsansvaret. Eier skal følge opp bestemmelser i lov/forskrift og følge de rutiner og prosedyrer som besluttes i forvaltningen av fredede objekter.

Eier av helseforetakene har et helhetlig ansvar overfor en rekke lover/forskrifter og kjerneoppgaven er ”å sørge for” at befolkningen får helsetilbud innen spesialisthelsetjenesten.

Forskriftens forslag til vernede objekter bør i rimelig grad kunne forvaltes i fremtiden, slik at eier gis reell mulighet til å følge opp fredningens intensjoner. Her skal tas hensyn til både nye planer og endringer av vesentlig betydning.

Helse Nord RHF vil peke på de to forslag til endringer av forskriften som nå er tatt opp og mener disse er av vesentlig betydning som grunnlag for

1. redusert vern ved SANKS Karasjok
2. endring av interiørvern ved Universitetssykehuset Nord-Norge Åsgård, bygning 7.

I Kirkenes skal det bygges nytt sykehus på ny tomt. De vernede bygningene her vil i fremtiden bli solgt, da disse bygningene ikke vil være til noen nytte for det fremtidige sykehuset. Ved eventuelt salg ut av statlig eie vil disse bygningene tinglyses, og fredningen vil fremgå av salgsdokumentene og kjøpekontrakt.

Konklusjon

Styret inviteres til å slutte seg til merknader som fremgår av saksframlegget.

Styret i Helse Nord RHF inviteres til å fatte følgende vedtak:

1. Styret i Helse Nord RHF ber om at vernet for SANKS Karasjok reduseres fra verneklasse 1 til verneklasse 2.
2. Styret ber om at det blir tatt til følge at interiøret i bygg 7 ved Universitetssykehuset Nord-Norge Åsgård er vesentlig endret fra opprinnelig, slik at interiørfredningen frafalles i forskriften.
3. Forøvrig viser styret i Helse Nord RHF til de merknader som fremkommer i saksframlegget og de administrative merknader som ble gitt i høringsbrev av 21. februar 2011.

Bodø, den 13. april 2011

Lars Vorland
Adm. direktør

Trykte vedlegg: Høringsbrev av 21. februar 2011 til Riksantikvaren

Utrykte vedlegg: Diverse kommunikasjon mellom Riksantikvaren og Helse Finnmark
- Driftsavdeling

Internett: <http://www.lvph.no>
http://www.riksantikvaren.no/Norsk/Aktuelt/horinger_og_kunngjoringer/

Riksantikvaren - Direktoratet for
kulturminneforvaltning
Postboks 8196 Dep.
0034 OSLO

Deres ref.:

Vår ref.:
2011/21-2/ 008

Saksbehandler/dir.tlf.:
Asbjørn Elde, 75 51 29 27

Sted/dato:
Bodø, 21.02.2011

Høringsuttalelse. Forskrift om fredning av statens kulturhistoriske eiendommer

Helse Nord RHF har mottatt forslag til Forskrift om fredning av statens kulturhistoriske eiendommer kapittel 1 med fredningsbestemmelser til høring, ved brev av 11. januar 2011 fra Riksantikvaren – Direktoratet for kulturminneforvaltning. Høringsfristen er satt til 18. mars 2011.

Den generelle del av forskriften (kapittel 1) omhandler samtlige samfunnssektorer. Sektordelen av forskriften (kapittel 2), som blant annet omhandler helsesektoren og tilhørende landsverneplan, vil sendes på egen høring. Ved høring av forskriftens sektordel vil saken framlegges for styret i Helse Nord RHF.

Landsverneplan helsesektor er godkjent av Helse og omsorgsdepartementet og oversendt Riksantikvaren. Det forventes ingen realitetsendring av landsverneplanen helsesektor ved forskriftsfredning fra RA. Den generelle delen av forskriften bør være rimelig omforenet før sektordelen (kapittel 2) av forskriften foreligger.

Helse Nord RHF ser av adresselisten i brevet at helseforetakene er blant høringsinstansene. Helseforetakene er de formelle eiere av bygninger og anlegg etter at eierskapet ble overført fra Helse Nord RHF i 2002. Helseforetakene gir egen uttalelse til forskriften.

Helse Nord RHF vil peke på at forskriften bør formuleres klarere på den formelle eiers ansvar i forvaltningen av fredete/vernede objekter. Helseforetakene forvalter bygg og anlegg etter flere andre lover og forskrifter, jf. Plan og bygningsloven, Foretaksloven o.a., og presisering av et helhetlig rettslig ansvar hos eier vil være tjenlig for forståelse av og oppfølging av kulturminneloven og tilhørende forskrifter. Presisering av eiers ansvar er avgjørende i oppfølgingen av landsverneplan, forvaltningsplan og forskrift.

Forskriften skal også være rettleidende for forvaltere og operativt personell innen drifts- og eiendomsforvaltning. Bruk av ord og begreper kan være viktig for å få en omforenet forståelse av forskriftens anvendelse i praktisk arbeid. Helse Nord RHF ber om at andre ledd i § 1 – 4 *Dispensasjon* vurderes formulert slik at meningen fremstår klarere for leser. Det er spesielt viktig å formulere dispensasjonsbestemmelsen slik at absolutte bestemmelser (for eksempel brannsikringstiltak) i andre lover/forskrifter kan tilknyttes kulturminnelovens bestemmelser i det praktiske arbeid. Nye bygningskrav innen Helse, Miljø og Sikkerhet (HMS), energi, tilgjengelighet, hygiene og avfallshåndtering gir ofte eieren av bygning og anlegg utfordringer i å finne den beste løsning i balansen mellom flere lovhjemlede krav.

Begrepene som brukes i forskriften må forstås av eiere slik at lovbestemmelsen blir anvendelig i det operative arbeid uten store forsinkelser og at rettleidningen i forskriften kan følges opp uten betydelig administrativt arbeid. I noen sammenhenger kan flere spesial lover/forskrifter med tilhørende fagdepartementer stå mot hverandre og beslutninger må da fattes i dialog mellom de myndigheter/departementer som forvalter det aktuelle regelverket - lov eller forskrift. Mindre administrativt arbeid oppnås ved nødvendig aksept av eiers helhetlige ansvar og myndighet i forvaltningen av vernede objekter.

Til sist vil Helse Nord RHF peke på at det er ønskelig med en presisering i § 1 – 6 om at forvaltningsplaner skal godkjennes av Riksantikvaren kun for byggverk og anlegg som er fredet.

Med vennlig hilsen

Lars Vorland
Adm. direktør

Irene Skiri
Fung. direktør Eieravdeling

— Kopi:

Helgelandssykehuset HF
Nordlandssykehuset HF
Universitetssykehuset Nord-Norge HF
Helse Finnmark HF
Helse Sør-Øst RHF
Helse Vest RHF
Helse Midt-Norge RHF